

TÜRKİYE'NİN NÜFUS POLİTİKALARI

NÜFUS POLİTİKALARININ UYGULANDIĞI DÖNEMLER

**1923-1965
Dönemi**

**1965-1980
Dönemi**

**1980-2005
Dönemi**

**2005'ten
Sonrası**

Cumhuriyet'ten günümüze kadar bu değişim süreci incelendiğinde nüfus artış hızına yönelik uygulanan nüfus politikalarının dört dönem hâlinde ele alındığı görülebilir.

1923 - 1965 DÖNEMİ

- Nüfus artış hızını yükseltmeyi amaçlayan politikalar uygulanmıştır.
- Cumhuriyet öncesinde Balkan, I. Dünya ve Kurtuluş savaşları nedeniyle ülkede önemli nüfus kayıpları yaşanmıştır.
- Cumhuriyet tarihinde ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır. **Nüfusumuz: 13,6 Milyon**

Bu dönemde yaşanan savaşların ülke nüfusunda meydana getirdiği derin izleri görmek mümkündür. Bu nedenle ülke nüfusunda hem nicelik hem de nitelik anlamında görülen bu açığı kapatabilmek ve nüfus artışını hızlandırmak için şu yasal önlemler alınmıştır:

Çocuk aldırma (kürtaj) eyleminin yasaklanması

Ölüm oranlarını azaltmak için halk sağlığını koruyucu yasal düzenlemelerin yapılması

Evlilik yaşının düşürülmesi

Doğumların teşvik edilmesi amacıyla çok çocuklu ailelerin ödüllendirilmesi

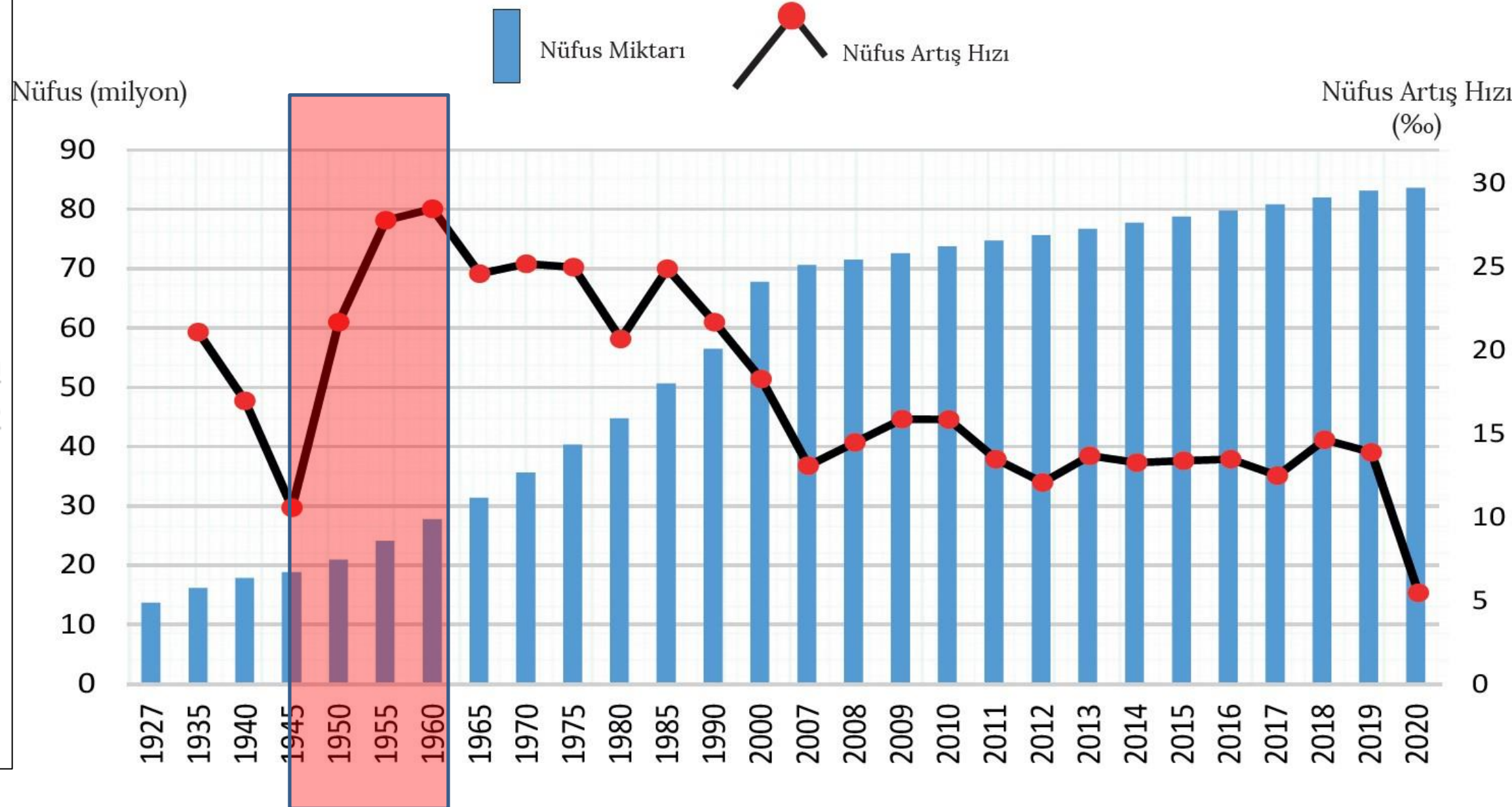
Uygulanan nüfus politikalarının halk tarafından da desteklenmesi sonucu nüfus miktarı istikrarlı bir şekilde artmış ve Türkiye nüfusu 1960'lı yılların başlarında yaklaşık iki katına ulaşmıştır.

1960 yılı nüfusumuz: 27,5 milyon

1950'li yıllardan itibaren:

- Tarımda makineleşme,
- ülke savunmasında insandan ziyade teknolojinin ön plana çıkması,
- Türkiye'de sağlık hizmetlerinin gelişmesi sonucu ölüm oranlarının azalması

gibi faktörler hızlı nüfus artışına yönelik tartışmaları beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla nüfus artışının ekonomik ve sosyal gelişmeyi yavaşlatacağı görüşü benimsenmiş ve 1965 yılında nüfus artış hızını yükseltmeyi amaçlayan politikalardan vazgeçilmiştir.

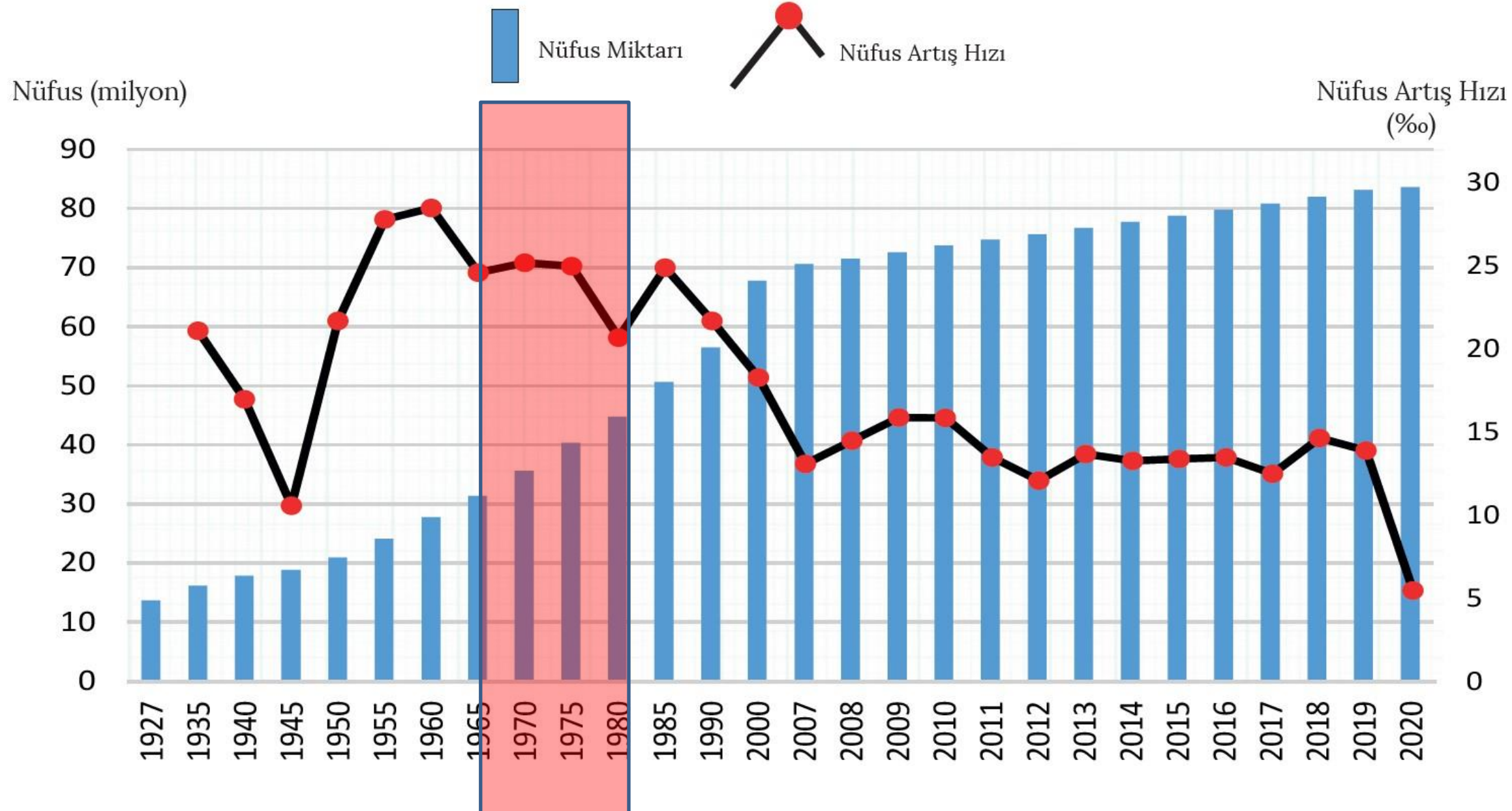

1965 - 1980 DÖNEMİ

- Genellikle bu dönemde nüfus artış hızını düşürmeyi amaçlayan politikalar uygulanmıştır.
- Devlet Planlama Teşkilatının hazırladığı ve 1963-1967 yılları arasında uygulamaya konulan **I. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda hızlı nüfus artışının çeşitli ekonomik ve sosyal problemlerin ortaya çıkmasına yol açtığı belirtilmiştir.**
- **Bu nedenle 1965 yılında ilk olarak Nüfus Planlaması Kanunu çıkarılmış ve nüfus artış hızı düşürülmeye çalışılmıştır.**

- İlk dönemde nüfusun artmasına yönelik uygulanan yasal hükümler yürürlükten kaldırılmış ve yurt dışına işçi göçünün özendirilmesi gerektiğinin altı çizilmiştir.
- **Bu önlemlere rağmen nüfus artış hızı düşürülememiş, 1965-1980 döneminde ülke nüfusu yaklaşık 13 milyon artmıştır.**
- **1960'lı yıllarda başlayan işçi göçleriyle yaklaşık 2 milyon insan Türkiye'den Avrupa'ya göç etmiştir.**
- **Ülkemizde 1950'li yıllardan sonra nüfus artış hızı yükselmiş, çocuk nüfus oranı artmıştır.**

İŞÇİ GÖÇÜ ANLAŞMASI YAPILAN ÜLKELER:

- ALMANYA
- FRANSA
- İNGİLTERE
- BELÇİKA
- HOLLANDA

1980 - 2005 DÖNEMİ

2000'li yılların başlarına gelindiğinde ise nüfus artış hızı %15'in altına kadar gerilemiştir. Yaşanan bu durum, ülkemize yönelik bazı tehlikelere sebebiyet verebileceği için devlet yöneticilerini de nüfus politikaları konusunda yeni kararlar almaya sevk etmiştir. Sınırlarımızdaki ülkelerde yaşanan siyasi gerginlikler nedeniyle Türkiye'ye dış göç gerçekleşmiştir. Ayrıca Balkanlarda yaşanan gerginlikler sonucu da Türkiye'ye dış göç gerçekleşmiştir.

1980'li yıllarla birlikte değişen sosyal, siyasi ve ekonomik şartlar nüfus artışına yönelik soruna farklı bir bakış açısı getirmiştir.

Bu dönemde nüfus artış hızının yükselmesi ya da düşmesinden ziyade nüfusun sağlık, eğitim, beslenme ve barınma imkânları ile bebek ölüm hızının azaltılması gibi konular üzerinde durulmuştur.

Bu dönemde benimsenmesi gereken temel ilkenin nüfusun niteliğinin yükseltilmesi olduğu fikri ortaya çıkmıştır.

Aile planlamasına yönelik hizmetler çekirdek aile yapısını yaygınlaştırmıştır.

Bu dönemde başta toplumun eğitim seviyesinin yükselmesi ve kadınların iş hayatında daha fazla yer alması gibi nedenlerle nüfus artış hızı azalmıştır.

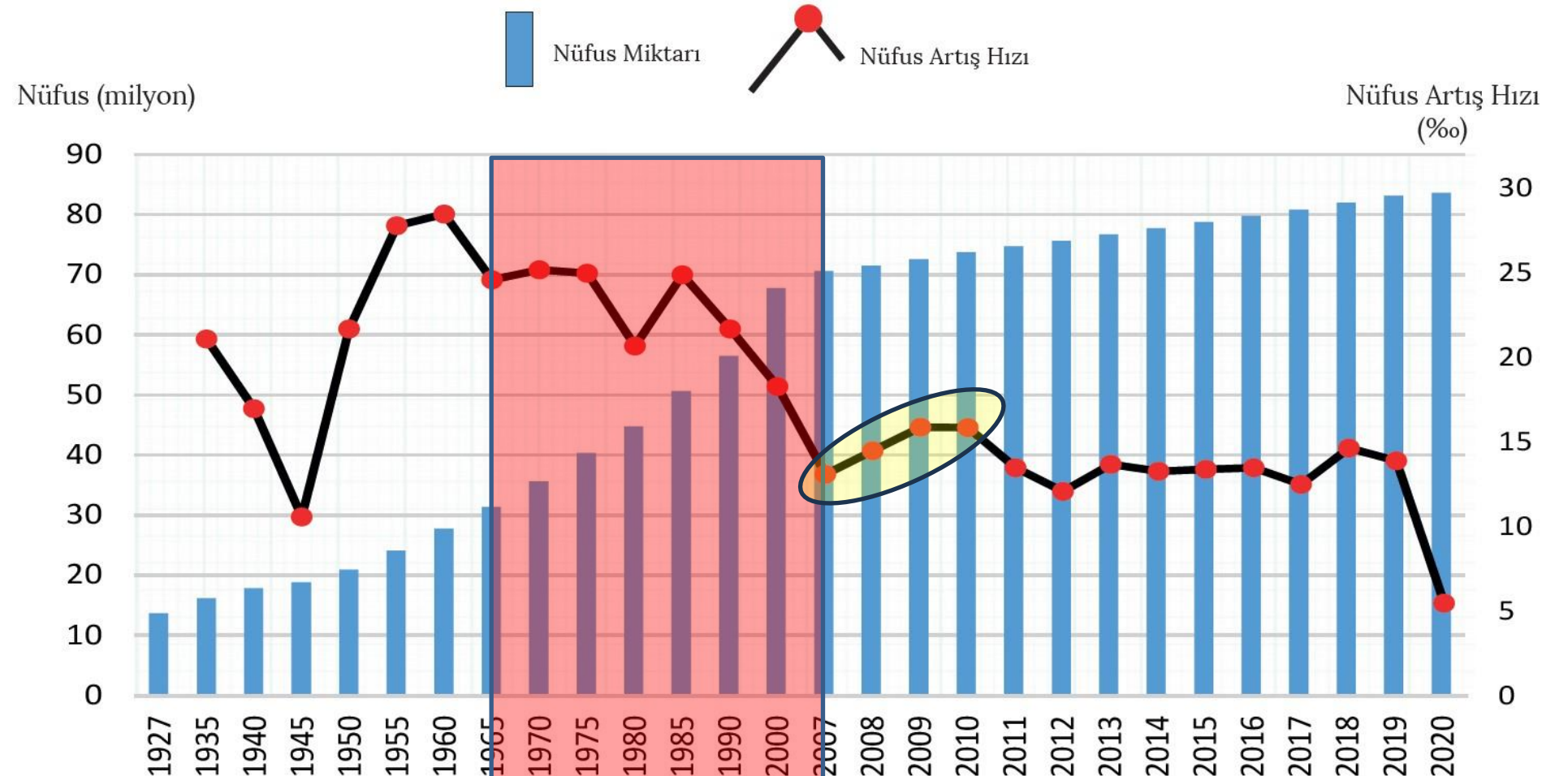
2005'TEN SONRASI

- 2000'li yılların başından itibaren nüfus artış hızının ‰15'in, doğurganlık oranının da 2,09'un altına düşmesi ve bu düşüşün devam etme eğilimi göstermesi devlet kademesinde nüfus politikasında değişikliği gündeme getirmiştir.
- Gelecekte nüfus yapısının meydana getireceği muhtemel riskler kamuoyunda tartışılmaya başlanmıştır. Bununla birlikte hükûmet yetkilileri, **1965'e kadar uygulanan ve nüfus artış hızını yükseltmeyi amaçlayan politikalara dönüş işareti veren bir söylem geliştirmiştir.**

2005 yılı sonrasında Nüfus artış hızının dengeli şekilde arttırılması hedeflenmiştir. Ancak istenilen sonuca ulaşamamıştır.

- ❖ Kadınların çalışma hayatındaki oranın artması
- ❖ Eğitim düzeyinin yükselmesi
- ❖ Evlilik yaşının yükselmesi gibi nedenler

Doğrum oranlarının istenilen düzeye ulaşmasını engellemiştir.

Doğum oranlarının artırılmasına yönelik özellikle 2014 yılından sonra yapılan bir dizi yasal düzenleme hayata geçirilmiştir. Bu yasal düzenlemelerden bazıları şunlardır:

Doğum yapan annelere çocuk sayısına göre maddi destek verilmesi

Çalışan anneler için çalışma sürelerinin kısaltılması

Doğum izinlerinin artırılması

Bakıcı yardımı yapılması

Çalışan annelerin doğum sonrası izinleri, 2016 yılında hazırlanan yasal düzenlemeyle artırılmıştır. 2017'de çocuklar okul çağına gelene kadar babalara haftada bir gün yarım gün çalışma hakkı verildi.

Ülkemizde nüfus politikalarının belirlenmesi ve uygulanmasında **Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı** yetkilidir.

Dinamik ve genç nüfus yapısının korunmasına katkı sağlayacak programlar geliştirilecek, geniş ve büyük aile modelleri özendirilecek ve kuşaklararası dayanışma güçlendirilecektir.

Doğurganlık hızının yenileme seviyesinin üzerinde tutulması için geçmiş dönemde gerçekleştirilen iş ve aile yaşamını uyumlaştırıcı politikaların etki değerlendirmesi yapılarak gerekli değişiklikler veya ilave tedbirler hayata geçirilecektir.

Evliliklerin artmasını ve devamlılığını teşvik edici eğitimler ve danışmanlık hizmetleri yaygınlaştırılacaktır.

Doğurganlık hızı yenileme seviyesinin üzerinde tutulacak, 2018'de 1,99 olan kadın başına çocuk sayısının 2023'te 2,15 olması sağlanacaktır.

Yaşlı nüfusun ekonomik ve sosyal hayata katılımı artırılarak aktif yaşlanma imkânları geliştirilecektir.

Yaşlanan nüfusa yönelik hizmet ve politikalar veriye dayalı olarak geliştirilecektir.

Düzensiz göçün engellenmesi ve göçün düzenli olarak gerçekleşmesi için uluslararası işbirliği geliştirilecektir.

Gönüllü geri gönderme mekanizmaları yaygınlaştırılarak etkin bir şekilde uygulanacaktır.

Türkiye Nüfusunun Yıllık Artışı Hızı

Yıllar	Nüfus	Yıllık Nüfus Artış Hızı ‰ (Binde)
1927	13.648.270	İlk Modern Nüfus Sayımı
1950	20.947.188	21,7
1960	27.754.820	28,5
1970	35.605.176	25,1
1980	44.736.957	20,6
1990	56.473.035	21,7
2000	67.853.315	18,3
2010	73.722.988	15,8
2020	83.614.362	5,5
2021	84.680.273	12,7
2022	85.279 .553	7,1

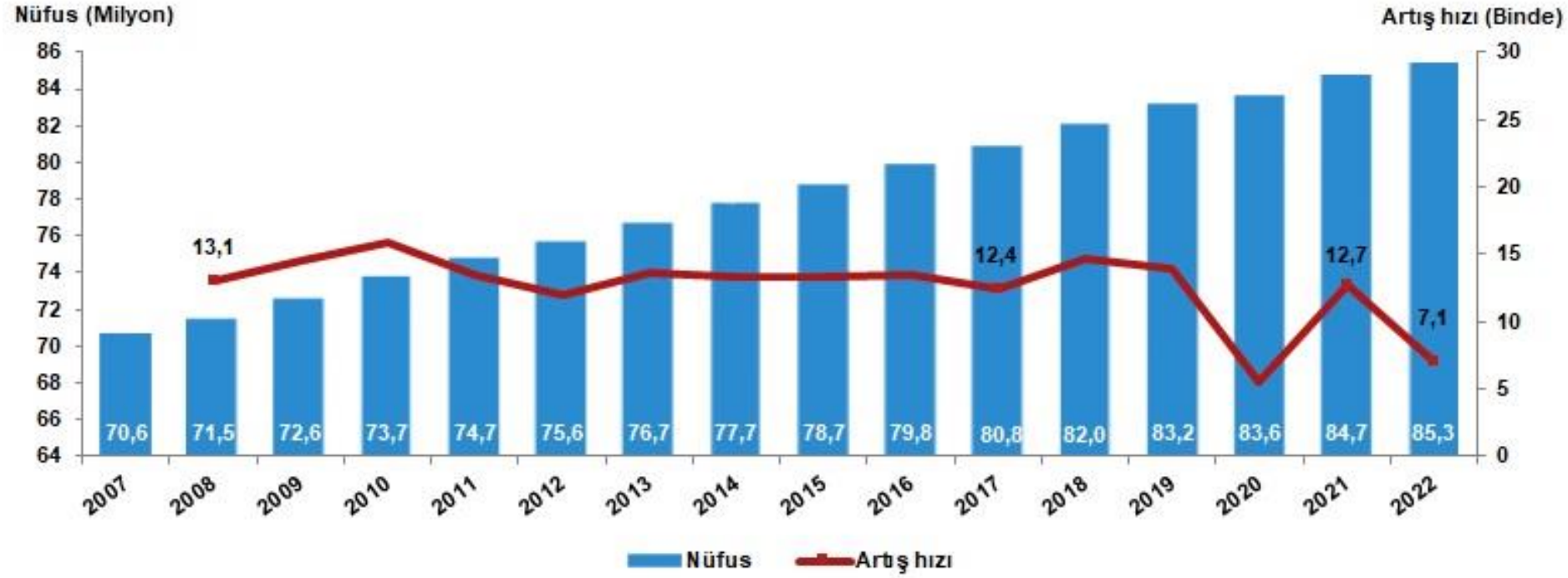
21,7

‰ 14
azalış

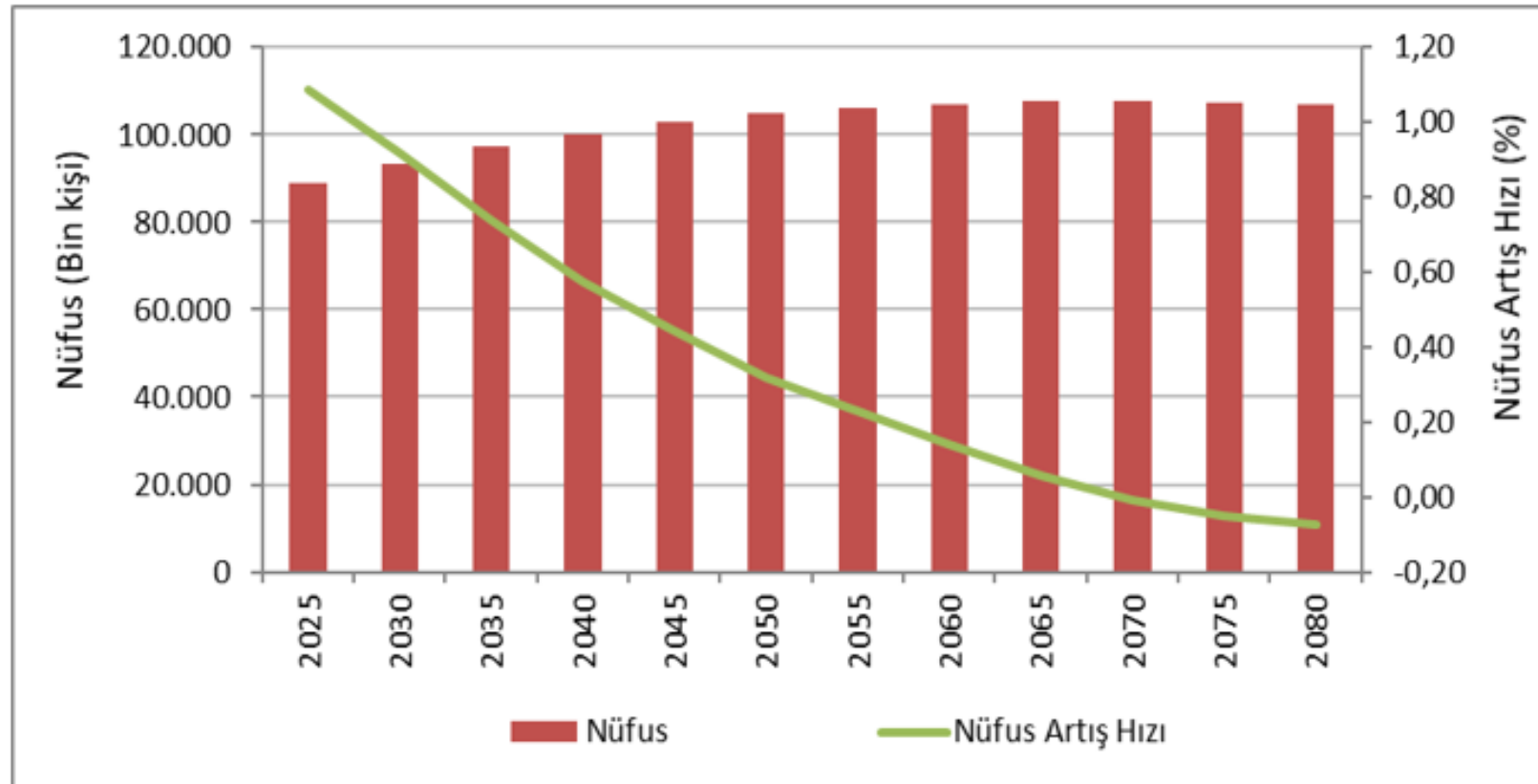
7,1

2023 oranları 2024 şubat ayında TÜİK tarafından açıklanacaktır.

2007-2023 YILLARI TÜRKİYE NÜFUSUNUN ARTIŞ HIZI VE MİKTARI

YILLARA GÖRE NÜFUS PROJEKSİYONLARI, 2019-2080

Nicelik ve nitelik bakımından nüfus değişmelerini etkileyecek bilinçli önlem ve uygulamaların bütününe nüfus politikası adı verilir.

Buna göre, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan günümüze kadar olan süre içinde aşağıdakilerden hangisine yönelik nüfus politikası uygulanmamıştır?

A) Ana çocuk sağlığı çalışmalarının hayata geçirilmesine

B) Nüfusun artırılmasına

C) Nüfusun niteliğinin iyileştirilmesine

D) Nüfus artış hızının azaltılmasına

Nüfusun kentlerde toplanmasına

Türkiye’de; doğum, ölüm ve göçler sonucu değişen nüfus özelliklerine bağlı olarak belirli dönemlerde farklı nitelikte nüfus politikaları uygulanmıştır. Bunlardan biri de 1923 ile 1963 arası dönem olup bu dönemde nüfusun artırılmasına yönelik politikalar izlenmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu dönemde uygulanan nüfus politikalarının gerekçelerinden biridir?

- A) Doğal kaynakları işleyebilecek nüfusun az olması
- B) İstihdam sorunları sebebiyle işsizliğin artması
- C) Çok çocuklu ailelerin sayıca fazla olması
- D) Nüfusa bağlı yatırımların artması ve tasarrufların azalması
- E) Makineleşme sonucu tarım alanında iş gücüne duyulan ihtiyacın azalması

 irfanlandiya_cografya

www.irfanakar.com

 irfan Akar